

VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

DE RAAD

ZITTING 2020-2021

27 MEI 2021

VOORSTELLING DOOR BRUSS'HELP

van de zesde editie van de dak- en thuislozentelling
in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

SAMENVATTEND VERSLAG

uitgebracht namens de Gezamenlijke Commissie voor Bijstand aan personen en Welzijn
van de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie,
de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie en
het Parlement francophone bruxellois
door mevrouw Els Rochette

Hebben aan de werkzaamheden deelgenomen:

Vaste leden: mevrouw Carla Dejonghe, voorzitter, mevrouw Els Rochette

Plaatsvervanger: de heer Gilles Verstraeten

Andere leden: de heer Jan Busselen, de heer Pepijn Kennis, mevrouw Khadija Zamouri

Verontschuldigd: mevrouw Bianca Debaets

Dames en heren,

Op 27 mei 2021 zijn de Commissies voor de Gezondheid en Bijstand aan personen (Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie), voor Welzijn, Gezondheid en Gezin (Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie) en ‘des Affaires sociales, de la Famille et de la Santé’ (Parlement francophone bruxellois) samengekomen voor een voorstelling door Bruss’help van de zesde editie van de dak- en thuislozentelling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Mevrouw Els Rochette wordt aangeduid als verslaggever.

1. Toespraken van de commissievoorzitters

De heer Ibrahim Dönmez (PS) verwelkomt alle deelnemers en geeft het woord aan zijn collega’s van de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie en het Parlement francophone bruxellois.

Ook namens de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie uit **mevrouw Carla Dejonghe (Open Vld)** een woordje van dank aan Bruss’help, die de telling van dak- en thuislozen komt voorstellen. Dak- en thuisloosheid is een groot en complex probleem. Het dient nauwlettend opgevolgd te worden, om tendensen te herkennen en mensen uit deze kwetsbare situatie te halen. Tellen is belangrijk, want zonder gegevens kan er geen beleid gevoerd worden. Velen worden bovendien gemakkelijk over het hoofd gezien, want er wordt niet altijd stilgestaan bij de verschillende vormen van dak- en thuisloosheid. Men mag ook niet vergeten dat de Covid-19-pandemie enorm heeft ingehakt op het leven van deze kwetsbare mensen.

In de categorie dak- en thuislozen bestaan nog vele subcategorieën die elk hun eigen complexiteiten en pijnpunten met zich meebrengen. Wie heeft het extra zwaar gehad? Is er ergens toch vooruitgang geboekt? Op al deze vragen zullen de resultaten van Bruss’help hopelijk een antwoord kunnen bieden. Daarom kijkt de spreker er enorm naar uit om deze samen met de commissieleden te ontdekken en wil zij nogmaals iedereen die hieraan heeft meegewerkt bedanken.

De heer David Weytsman (MR) dankt de sprekers namens de commissie voor sociale zaken, gezin en gezondheid van het Parlement francophone bruxellois voor hun aanwezigheid. Hij dankt eveneens hun teams en de vele vrijwilligers en organisaties die hen tijdens de pandemie hebben bijgestaan.

Jammer genoeg stelt hij vast dat bij de laatste telling nog 5.313 personen werden geteld. Dat komt toch neer op een stijging van bijna 28 % ten opzichte van 2018 en is een reden tot bezorgdheid.

Tevens werd vastgesteld dat het aantal personen die in kraakpanden, op straat of in niet-erkende opvangstructuren wonen, dramatisch gestegen is tot 2.000 personen.

De zesde editie van dit zeer nauwkeurige verslag verstrekt de aanwezige commissieleden de nodige informatie om in de toekomst een proactiever beleid te kunnen voeren.

Tot slot krijgt men, dankzij de frequentie van de telling, een beeld van de evolutie op korte, middellange en lange termijn van het daklozenvraagstuk.

2. Uiteenzetting door de heer Mauro Striano, opdrachthouder bij Bruss'help

De heer Mauro Striano deelt mee dat zijn presentatie uit 2 delen bestaat: het eerste deel gaat over de methodologie die gebruikt werd voor de telling, en het tweede deel bestaat uit een analyse van de resultaten. Aangezien de tijd beperkt is, kan hij niet in detail ingaan op alle vaststellingen in het kader van de telling.

Wat de methodologie betreft, rijst de vraag welke personen geteld worden. Wat is de definitie van een dakloze? Er bestaat immers geen gemeenschappelijke definitie van dakloosheid. Daarom wordt sinds de eerste editie van de telling de definitie van de Europese Federatie van Organisaties die met thuisloze mensen werken (Feantsa) gebruikt. De eerste telling werd in 2008 gehouden door La Strada, die dat tot 2018 heeft gedaan. De eerste telling door Bruss'help is dus die van 2020.

De definitie is gebaseerd op 3 domeinen:

- een fysiek domein, namelijk een adequate woning hebben waarover een persoon en zijn/gezin exclusief bezit uitoefent;
- een sociaal domein, namelijk de mogelijkheid voor het hebben van privacy en sociale relaties;
- een wettelijk domein, namelijk het hebben van een bewoningstitel.

Op basis van deze definitie onderscheidt Feantsa 4 vormen van dakloosheid:

- dakloos zijn, namelijk overnachten in de openbare ruimte of in een noodopvangcentrum;
- thuisloos zijn, namelijk verblijven in een opvangvoorziening, een onthaalcentrum of een gespecialiseerde instelling;
- personen met instabiele huisvesting, namelijk tijdelijk onderdak hebben bij familie of vrienden, ergens wonen zonder formeel huurcontract of onder de dreiging uit huis te worden gezet;
- personen in ontoereikende huisvesting, namelijk wonen in een tijdelijke niet-conventionele woning – een kraakpand of een onderhandelde bezetting.

De spreker maakt van de gelegenheid gebruik om te antwoorden op een aantal schriftelijk ontvangen vragen over de definitie. De methodologie wordt daadwerkelijk gevolgd in verschillende Europese landen, maar er is geen sprake van een eenvormig gebruik in de Europese Unie.

Voordat de spreker bij Bruss'help aan de slag ging, heeft hij bijna 10 jaar bij Feantsa gewerkt. Deze federatie heeft bij de Europese Commissie onder meer gepleit voor een erkenning van deze definitie in de hele EU. Dat is niet gebeurd, maar staat een vergelijking met andere landen en steden niet in de weg.

Bovendien is Bruss'help lid van Feantsa en actief in de Europese context. De gegevens van Bruss'help zijn gebruikt voor het jaarverslag over ontoereikende huisvesting in Europa. Er bestaat een voorstel voor een artikel voor het academisch observatorium van Feantsa. In het kader van de uitwisselingen heeft de Franse Regering gevraagd om deel te nemen aan het begeleidingscomité voor de telling die ze in de loop van volgend jaar in verschillende steden wil uitvoeren.

Hoe verloopt de telling? Elke telling strekt ertoe een foto van de situatie te maken. Daardoor kan de ene editie met de andere worden vergeleken. De telling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd altijd uitgevoerd op de eerste of tweede maandag van november voor de uitvoering van het Winterplan. Het is de bedoeling om de capaciteit van de daklozenzorg te evalueren zonder rekening te houden met het Winterplan. In 2016-2017 werd een uitzondering gemaakt, want de telling werd toen uitgevoerd net voor het begin van en tijdens het Winterplan.

De telling bestrijkt het hele Brussels Hoofdstedelijk Gewest – de 19 gemeenten – en wordt om de 2 jaar herhaald, meestal volgens dezelfde methode en met dezelfde partners, hoewel de methode kan worden aangepast aan de context en er nieuwe partners zijn bijgekomen om betrouwbaardere gegevens te verzamelen.

De Brusselse telling stoelt dus op een brede samenwerking tussen de actoren van de sector – de professionals, de deskundigen op het terrein en de vrijwilligers die voor de diensten werken – en een aantal partners uit aanverwante sectoren, waaronder de MIVB, Leefmilieu Brussel, de OCMW's en de ziekenhuizen. Bruss'help tracht alle partners te bereiken tijdens de maanden die aan de telling voorafgaan en tot het moment waarop de eerste gegevens worden besproken.

Concreet verloopt de telling volgens drie processen:

- het eerste proces is de centralisatie van de gegevens: de verzamelde gegevens worden op de avond van de telling ingegeven door de verschillende opvangstructuren;
- het tweede proces is de nachtelijke telling: het gaat om de telling tijdens de nacht, in dit geval op 9 november, te weten de telling van de personen die in de openbare ruimte leven;
- het derde proces omvat pre- en post-enquêtes: dit proces, dat bij de editie 2016-2017 werd ingevoerd, bestaat erin kwalitatieve informatie te verkrijgen over hun slaapplek – in geval van verborgen dakloosheid –, hun administratieve situatie enz... Men dient voor ogen te houden dat dit derde proces nog in de kinderschoenen staat en dat de tot nu toe verzamelde gegevens niet volledig betrouwbaar zijn, aangezien het om een vrij beperkte steekproef gaat.

Jammer genoeg beschikt Bruss'help niet over volledige gegevens over instabiele huisvesting, onder meer over verborgen dakloosheid of over de problemen in verband met geestelijke gezondheid en verslavingen. Dat is immers niet het doel van de telling.

De geregistreerde gegevens worden dus gecentraliseerd tijdens de nacht van de telling. Bruss'help krijgt gegevens van de opvang- en noodopvangcentra, de onthaalhuizen en alle diensten voor begeleid wonen. Bij die cijfers komen nog de gegevens die worden doorgegeven door de niet-conventionele voorzieningen – niet-erkende opvangstructuren, onderhandelde bezettingen, kraakpanden, enz... De ziekenhuizen worden eveneens verzocht door te geven hoeveel daklozen de nacht op de spoeddienst hebben doorgebracht.

Er zij op gewezen dat Bruss'help enkel kwantitatieve informatie verzamelt, uitgesplitst volgens leeftijd en gender. Op het formulier wordt enkel gevraagd of de persoon meerderjarig dan wel minderjarig en man, vrouw of transgender is. Er wordt geen enkele informatie gevraagd over de achtergrond van de persoon, de problemen waarmee hij wordt geconfronteerd, de redenen voor de dakloosheid of de administratieve situatie.

Bruss'help ontvangt evenmin gegevens over het aantal daklozen dat zich in een onregelmatige situatie bevindt of die specifiek transitmigrant is.

Op de avond van de telling organiseert Bruss'help een telling die de eigenlijke telling voorafgaat, en stelt vooraf vast welke zones bezocht worden, dankzij de deskundigheid van de maatschappelijke werkers. Op die manier wordt een netwerk met een aantal zones tot stand gebracht dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestrijkt. Dit jaar werden 89 zones bepaald en werden 230 vrijwilligers ingeschakeld voor de telling.

Voor het begin van de telling worden formulieren en een kaart met de te bezoeken zones uitgedeeld. Tussen 23.00 uur en middernacht en na afloop van de telling geeft minstens 1 lid van elk team de ingevulde formulieren terug.

Wat de troeven en beperkingen van deze methodologie betreft, wijst de spreker erop dat een van de sterke punten van de methodologie van Bruss'help de vrij ruime en volledige definitie van dakloosheid en ontoereikende huisvesting is. Het feit dat deze methodologie van de ene editie tot de andere wordt gebruikt, maakt het mogelijk om de gegevens over de jaren heen te vergelijken en internationale vergelijkingen te maken.

Het kan daarentegen moeilijk zijn om wijzigingen aan te brengen in de methodologie, omdat Bruss'help dan de gegevens niet meer van jaar tot jaar kan vergelijken. Daarom is het systeem vrij flexibel, maar niet genoeg om de methodologie volledig te herzien.

Bovendien ontbreken er nog gegevens over bepaalde categorieën die onder de definitie van dakloosheid vallen, bv. verborgen dakloosheid.

Aangezien het om een kwantitatieve cartografie gaat, worden een groot aantal situaties tot categorieën gereduceerd, hoewel Bruss'help overweegt om er thematische zwaartepunten in te integreren. In dat verband zal de spreker verantwoordelijk worden voor het thema 'dakloosheid bij migranten'.

Men zou ook kunnen overwegen om de wijze waarop de gegevens worden meegedeeld, te wijzigen. Dat moet nog besproken worden binnen het team en de raad van bestuur, maar de ideeën zijn er, met name om snel genoeg cijfers te verzamelen, opdat ze bekendgemaakt kunnen worden, en aldus in de loop van het jaar meer tijd uit te trekken om een aantal vaststellingen uit de eerste telling grondiger te onderzoeken.

Wat de interpretatie van de resultaten betreft, is het in de eerste plaats belangrijk na te gaan hoe de door Feantsa ontwikkelde typologie wordt aangepast aan de Brusselse context.

De eerste categorie is die van de daklozen. 's Nachts wordt een telling uitgevoerd van de personen die in de openbare ruimte leven. Die telling levert informatie op over het aantal personen die in noodopvangstructuren leven, opgevangen worden door het Burgerplatform of dit jaar in hotels verblijven die tijdens de gezondheids crisis ter beschikking zijn gesteld.

De tweede categorie is die van de personen zonder woning. Deze telling levert informatie op over het aantal personen die in door de OCMW's beheerde onthaalhuizen en transitwoningen wonen.

Er worden aanvullende gegevens verkregen over het aantal asielzoekers die in opvangstructuren van Fedasil en partners, sociale opvangstructuren voor begunstigden van internationale bescherming en collectieve opvangstructuren van het Burgerplatform wonen.

Er werd beslist om die personen niet mee te tellen bij de 5.313 getelde personen, zoals bij de vorige tellingen. Als ze nu wel meegeteld worden, zou een vergelijking met de vorige jaren niet mogelijk zijn. Er wordt nog steeds een debat gevoerd over de plaats van asielzoekers in de samenleving en of ze wel als daklozen moeten worden beschouwd.

Hetzelfde debat wordt gevoerd over de reeds opgevangen personen – die in diensten voor thuisbegeleiding of *Housing First* verblijven – want het gaat om personen die nog steeds begeleid worden door diensten voor daklozenzorg, maar wel over een woning beschikken. De personen zijn waarschijnlijk kwetsbaar voor dakloosheid, maar ze worden niet tot de categorie daklozen gerekend. Daarom worden ook zij ook opgenomen in de aanvullende gegevens.

Wat de personen met instabiele huisvesting betreft, leveren de pre- en post-enquêtes enige informatie op, maar die is onvoldoende betrouwbaar voor de verborgen dakloosheid – burgers die bij derden wonen.

Bovendien beschikt Bruss'help niet over gegevens over personen die bedreigd worden met uitzetting of huiselijk geweld. Wat de ontoereikende huisvesting betreft, verschaffen de gegevens informatie over de niet-erkende opvangstructuren, onderhandelde bezettingen en kraakpanden. Er bestaat dus geen informatie over bv. personen die in overbevolkte woningen wonen.

Daarom is het van belang om bij deze editie rekening te houden met de gezondheidscontext, die een vrij grote impact heeft gehad op de dakloosheid en de sector van de daklozenzorg. De vastgestelde daling van het aantal bedden in de onthaalhuizen en noodopvangcentra werd gedeeltelijk – en soms volledig – gecompenseerd door de hotels en andere structuren die vanaf de eerste *lockdown* in april 2020 ter beschikking werden gesteld voor de noodopvang van daklozen.

Deze opvangdiensten, die dag en nacht beschikbaar en dus betrouwbaarder zijn wat de gegevens betreft dan de exclusieve nachtopvangstructuren, hebben immers van een vrij aanzienlijke verandering getuigd.

Er werden 5.313 daklozen of personen in ontoereikende huisvesting geteld:

- 719 personen die in de openbare ruimte leven;
- 808 personen die in noodopvangstructuren leven;
- 498 personen die gehuisvest worden door het Burgerplatform, van wie 50 personen door derden;
- 622 personen die tijdens de gezondheidscrisis in ter beschikking gestelde hotels verbleven;
- 706 personen die in onthaalhuizen wonen;
- 434 personen in transitwoningen – vooral die welke door de OCMW's worden beheerd –;
- 335 personen die in niet-erkende opvangstructuren wonen;
- 161 personen in onderhandelde bezettingen;
- 999 personen die in kraakpanden wonen;
- 31 personen die de nacht hebben doorgebracht op de afdeling spoedeisende hulp van de ziekenhuizen.

Van die personen dienen er 2.647 technisch gezien als dakloos te worden beschouwd, te weten: personen die de nacht in de openbare ruimte of in noodopvangcentra hebben doorgebracht.

Concreet gaat het om 49,8 % van die bevolkingsgroep, namelijk 1 persoon op 2. 28,5 % van hen is dakloos en 28,1 % kampt met ontoereikende huisvesting.

De gegevens geven een idee van de recente evolutie van dakloosheid tussen 2018 en 2020 en brengen 4 trends aan het licht.

De eerste trend is een forse stijging van het aantal personen in noodopvang- en crisiscentra, die grotendeels samenhangt met het aantal plaatsen die tijdens de gezondheids crisis ter beschikking werden gesteld. De cijfers stijgen van 1.305 personen in 2018 tot 1.928 in 2020.

De tweede trend is een lichte daling, ondanks de toename van het aantal noodopvangplaatsen, van het aantal personen in de openbare ruimte van 759 tot 719.

De derde trend is een toename van het aantal personen in kraakpanden van 236 tot 999, meer dan het drievoudige. Dat is waarschijnlijk te wijten aan het feit dat er tijdens de gezondheids crisis meer contact was met krakers in het kader van de steun die Bruss'help en zijn partners bieden in de context van de epidemie – in de vorm van tests...

De vierde trend is een daling van het aantal personen in onthaalhuizen van 862 tot 706. Dat is te wijten aan de lagere capaciteit van de onthaalhuizen ten gevolge van de getroffen gezondheidsmaatregelen.

Meer in het algemeen is het totale aantal daklozen en personen in ontoereikende huisvesting iets meer dan verdrievoudigd tussen 2008 en 2020. Een belangrijke vaststelling is dat het stijgingspercentage sinds 2014 vrij snel de hoogte is ingegaan: 13 % tussen 2014 en 2016, 17 % tussen 2016 en 2018 en 27,7 % tussen 2018 en 2020.

Er kan een gestage opwaartse trend worden vastgesteld van het aantal personen die worden opgevangen in de noodopvangcentra, vooral vanaf 2016, en een omgekeerde trend voor de onthaalhuizen, waar de aantallen min of meer constant zijn gebleven tussen 2008 en 2018 en begonnen te dalen tussen 2018 en 2020 ten gevolge van de gezondheidsmaatregelen.

Wat de verdeling naar leeftijd en geslacht van de daklozen betreft, is 82,4 % van hen volwassen en 17,6 % minderjarig. Van de volwassenen is 47,2 % man, 20,9 % vrouw en 14,3 % onbepaald.

Zo werden er 933 geteld, terwijl het in 2018 om 619 minderjarigen ging. Dit is een stijging met 50 % ten opzichte van 2018. Er zij op gewezen dat het aandeel van de getelde minderjarigen ten opzichte van het totale aantal daklozen betrekkelijk gering is en in de loop van de tijd constant blijft. Zo waren 20,7 % van de daklozen minderjarigen in 2010, in 2014 was dat 23,3 %, en in 2016 was dat 19,2 %. Dit probleem bestaat dus en is niet nieuw.

De aanwezigheid van minderjarigen is vooral duidelijk in transitwoningen, crisisvoorzieningen tijdens de pandemie, opvangcentra en noodopvang.

Bruss'help heeft momenteel geen verklaring voor de recente stijging van deze aantallen. Dit kan te maken hebben met een toenemend aantal dakloze gezinnen, maar dat kan op dit moment helaas niet geverifieerd worden. Het is mogelijk dat deze stijging gedeeltelijk verband houdt met de toename van het aantal vrouwen dat het slachtoffer is van huiselijk geweld en in crisisopvangcentra is ondergebracht.

Wat gender betreft, was er een stijging onder het vrouwelijke publiek van 943 tot 1.110, maar een proportionele daling van 22,7 % tot 20,9 %. In de openbare ruimte was er een daling in absolute termen – van 84 naar 51 personen – en proportioneel – van 11,1 % naar 7,1 %. De meerderheid van de mensen in noodopvangcentra zijn mannen.

Het aandeel vrouwen in de daklozenpopulatie is sinds 2008 dus relatief stabiel gebleven, op ongeveer 20 %. Het is echter interessant op te merken dat bijna 75 % van de volwassenen in crisisopvang vrouwen zijn, wat duidelijk verband houdt met de toename van huiselijk geweld tijdens de gezondheids crisis. De prioriteit van de diensten was deze vrouwen onderdak te bieden.

Het is ook belangrijk erop te wijzen dat, zoals blijkt uit studies in andere landen zoals het Verenigd Koninkrijk, vrouwen, wanneer zij te maken krijgen met gendergerelateerd geweld of bang zijn dat hun kinderen van hen worden afgenomen, vaak een beroep doen op alternatieve oplossingen en niet noodzakelijk op diensten voor bijstand aan daklozen. Daarom wordt dakloosheid onder vrouwen wellicht onderschat.

In de openbare ruimte werden 719 mensen geteld, waaronder 12 kinderen, een lichte daling ten opzichte van 2018. Zoals de spreker echter opmerkte, had een grotere daling kunnen worden verwacht, gezien het extra aantal plaatsen dat in de centra voor noodopvang beschikbaar is gesteld. Zonder deze plaatsen in de hotels tijdens de gezondheids crisis had men zeker kunnen verwachten dat er nog enkele honderden mensen meer in de openbare ruimte zouden worden geteld.

74,3 % van de betrokkenen zijn dus mannen, 7,1 % vrouwen en 16,8 % onbepaald. Deze verdeling tussen mannen en vrouwen komt sterk overeen met tellingen en studies in andere steden, zoals Parijs, Berlijn of Londen.

Ook over dit onderwerp werden studies verricht, met name een studie in het Verenigd Koninkrijk over de ervaringen van vrouwen op straat, die vaak het slachtoffer zijn van fysieke en seksuele bedreigingen en geweld. Deze vrouwen gebruiken verschillende strategieën om aan bedreigingen te ontkomen, zoals zich verbergen om te slapen – deze worden dus misschien niet geteld –, zich voortdurend verplaatsen of verhullen dat zij vrouwen zijn. Ook om al deze redenen is het mogelijk dat het verschijnsel dakloosheid onder vrouwen in de openbare ruimte wordt onderschat.

Wat de geografische gebieden betreft, merkt de spreker een aanzienlijke daling met bijna 50 % in de 3 belangrijkste stations: Brussel-Noord, Brussel-Centraal en Brussel-Zuid. Een eerste daling deed zich voor in 2010 en zette zich in de loop van de jaren door. Tussen 2018 en 2020 was ze heel opmerkelijk.

Daarnaast werden 1.306 mensen in noodopvangcentra geteld, de cijfers voor crisisvoorzieningen niet meegerekend. Dat is nagenoeg hetzelfde aantal als in 2018 – dat 1.305 bedroeg –, wat de explosieve toename van het gebruik van noodopvang die in 2018 al werd vastgesteld, bevestigt.

Deze sterke toename van de cijfers hield tussen 2016 en 2018 verband met het verschijnen van het Burgerplatform – met *'la porte d'Ulysse'* eind 2017 – en met andere bekende toestanden - transitmigranten, sluiting van de kampen in Calais in 2016, enz... Deze mensen op doorreis zouden eventueel asiel kunnen aanvragen en beslissen dit niet te doen in het land waar zij

verblijven.

De 3 diensten met het grootste aantal bedden voor noodopvang zijn het Burgerplatform, de New Samusocial en het Rode Kruis. Het centrum aan de Trierstraat werd net na de telling van 2018 opgezet. Daarom is in de grafiek een stijging tussen 2018 en 2020 te zien met betrekking tot het aantal mensen in de Trierstraat.

Wat de hotels en andere tijdens de crisis ingezette structuren betreft, moet er rekening mee worden gehouden dat het onderscheid tussen “noodsituatie” en “crisis” niet zo duidelijk is. In de eerste plaats hebben verschillende noodhulpverleners, die actief zijn in het beheer van hotels, ook tijdelijke oplossingen opgezet.

Als we de evolutie van deze structuren tussen de eerste *lockdown* en de huidige situatie bekijken, kunnen we een geleidelijke verdwijning van de grens tussen “nood” en “inschakeling” waarnemen. Aanvankelijk bestonden zij uit laagdrempelige noodvoorzieningen, die geleidelijk structuren voor inschakelingsondersteuning werden - met name het hotel van het OCMW van Vorst of het hotel Maria, dat door de gemeente Anderlecht wordt beheerd.

Wat de opvangcentra betreft, is dit de eerste keer dat het aantal in opvangcentra ondergebrachte mensen is gedaald, als gevolg van de crisis. Maar de dalende tendens van het aantal in opvangcentra ondergebrachte personen in verhouding tot de totale daklozenpopulatie is constant – 45 % in 2008, 37 % in 2010, 27 % in 2014, 24 % in 2016 en 20 % in 2018.

Terwijl het aantal daklozen tussen 2008 en 2020 meer dan verdrievoudigde, steeg het aantal mensen in opvangcentra tussen 2008 en 2018 met slechts 10 %, om vervolgens tussen 2018 en 2020 te dalen.

Wat betreft de aanvullende gegevens met betrekking tot *Housing First*, op 9 november 2020 werden 153 mensen begeleid met *Housing First follow-up*, een stijging van bijna 30 % ten opzichte van 2018. Dit is aanzienlijk en toch neemt de groei af: tussen 2014 en 2016, toen deze steun voor het eerst werd ingevoerd, was het aantal getelde personen bijna verdrievoudigd; tussen 2016 en 2018 was het verdubbeld en onlangs is het met 30 % toegenomen.

Bijna de helft van de via *Housing First* begeleide personen woonde in een woning die werd beheerd door sociale verhuurkantoren (SVK's), wat het belang van partnerschappen met deze instanties bevestigt.

Voorts voegt de spreker daaraan toe dat naast *Housing First* 356 mensen werden begeleid in post-opvangprogramma's en 1.243 mensen thuisbegeleiding kregen, wat neerkomt op een totaal van 1.599 mensen die na de opvang of in ieder geval na dakloosheid een *follow-up* kregen.

Tot slot, werden 5.313 personen geteld, een stijging met 27,7%; bijna 1 op 3 leefde in de openbare ruimte of in een kraakpand – mensen die van geen enkele daklozendienst gebruikmaakten –; 36,3 % in nood- of crisisvoorzieningen; 21,5 % in een opvangcentrum of een transitverblijf.

De gevolgen van de crisis komen dan ook tot uiting in een toename van het aantal mensen in nood- of crisisopvang, waardoor het aantal mensen in de openbare ruimte beperkt is gebleven.

Het aantal in kraakpanden wonende personen is aanzienlijk toegenomen, hetgeen waarschijnlijk

verband houdt met de extra informatie die via banden met deze structuren wordt verzameld. Men kan zich voorstellen dat de crisis gevolgen heeft voor een deel van de bevolking dat zijn toevlucht heeft moeten nemen tot alternatieve huisvestingsoplossingen.

Voor het eerst wordt ook een daling vastgesteld van het aantal mensen in opvangcentra. Als we kijken naar de ontwikkeling in de afgelopen 12 jaar, zien we een toename van het gebruik van noodoplossingen, waarschijnlijk ten koste van oplossingen met meer substantiële steun – bv. opvangcentra. Voorlopig is het niet mogelijk hiervoor verklaringen te geven, hoewel er reeds verschillende hypothesen naar voren komen.

De eerste hypothese is de toenemende bestaansonzekerheid, waarbij het aantal ontvangers van een leefloon tussen 2008 en 2018 met 68 % is gestegen. In 2018 leefde een derde van de bevolking van een inkomen onder de armoederisicodrempel en de gezondheids crisis heeft deze precare situatie waarschijnlijk nog verergerd.

De tweede hypothese houdt verband met de huisvestingscontext in Brussel, namelijk een voortdurende stijging van de vastgoedprijzen en een gebrek aan betaalbare woningen, gekoppeld aan de toenemende ontoegankelijkheid van sociale woningen. Eind 2018 stonden meer dan 45.000 gezinnen op de wachtlijst voor een sociale woning. Het aantal mensen op de wachtlijst groeit echter sneller dan het aantal beschikbare sociale woningen, waarvoor de wachttijd gemiddeld 10 jaar bedraagt.

Het derde geval betreft het beheer van de migratiestromen. In 2004 en 2007 heeft de Europese Unie immers 2 uitbreidingen gekend, die hebben geleid tot een toenemend aantal daklozen, vooral van Poolse en Roemeense nationaliteit, en tot een migratiestroom uit derde landen die verband houdt met aanverwante feiten – een toenemend aantal afgewezen asielaanvragen, het fenomeen van de transitmigranten enz...

Bovendien moet er rekening mee worden gehouden dat een groot deel van de illegaal verblijvende en dakloze personen al vele jaren – soms 10 of 15 jaar – in Brussel woont. Vaak gaat het om *overstayers*, d.w.z. personen die een verblijfsvergunning hadden en deze om diverse redenen zijn kwijtgeraakt - soms zijn de verlengingscriteria te streng.

Het feit dat ze in een onregelmatige situatie verkeren, maakt ze vaak kwetsbaarder voor dakloosheid en hoewel er geen precieze gegevens beschikbaar zijn, betreft het in België tussen de 100.000 en 150.000 personen. Volgens de CiRE (*Coordination et initiatives pour réfugiés et étrangers*) wonen deze mensen hoofdzakelijk in Brussel – het zou gaan om 80.000 tot 90.000 personen die illegaal in Brussel verblijven.

3. Bespreking

Mevrouw Viviane Teitelbaum (MR) bedankt Bruss'help voor zijn werk. De volksvertegenwoordigster merkt op dat de gezondheids crisis reeds bestaande situaties heeft verergerd. Hoe kan worden voorkomen dat deze situaties nog meer zou verergeren wanneer de huidige steunmaatregelen aflopen? Het is immers geweten dat de POD Maatschappelijke Integratie schat dat in januari 2022 30.000 extra personen een leefloon zullen ontvangen. Tevens merkt het commissielid op dat het aantal daklozen toeneemt, ondanks het feit dat er tijdens de crisis extra plaatsen werden geopend, met name in hotels. Welke maatregelen zullen worden genomen wanneer deze plaatsen, waar onder andere vrouwen (inclusief slachtoffers

van geweld) en gezinnen werden opgevangen, worden gesloten? De spreker vreest ook dat het aantal dakloze vrouwen bij de tellingen wordt onderschat, omdat zij, om zichzelf en hun kinderen tegen het geweld van de straat te beschermen, de neiging hebben zich onzichtbaar te maken of noodoplossingen te zoeken (b.v. af en toe logeren bij een vriendin). Hoe zit het met de *Housing First*-projecten? Ondanks de extra middelen die door het Verenigd College zijn toegekend, lijken zij sinds 2018 te stagneren. Verklaart de omvang van de noodbudgetten deze stagnatie? Ten slotte, benadrukt de spreker het belang van preventie en in het bijzonder van het beleid inzake Sociale huisvesting, dat de PS- en de Ecolo-fracties al vele jaren delen.

De heer Gilles Verstraeten (N-VA) wenst zich aan te sluiten bij de bedankingen van de collega's voor het uitstekende werk van Bruss'help. Een werk waar steeds naar wordt uitgekeken, doch waar niemand bepaald vrolijk van kan worden bij het zien van de evolutie van de cijfers.

Bij het begin van de legislatuur werd aangekondigd om zeer verregaand bijkomend budget vrij te maken om dit probleem aan te pakken, wat de N-VA heeft toegejuicht. Een van de grote ambities, die de N-VA tevens ondersteunt, was meer structurele opvang en oplossingen, meer *Housing First*. Bij het zien van het plateau en de groei van het dispositief *Housing First* maakt de spreker zich zorgen. Tevens de enorme groei van mensen die in noodopvang zitten, is zorgwekkend zeker als men beseft dat er veel op poten gezet wordt om die noodopvang minder beperkt in haar scope te maken en meer te begeleiden naar het structurele. De effecten daarvan zullen pas later waar te nemen zijn.

Graag had het raadslid vernomen wat Bruss'help zelf nog wil doen? In het rapport wordt vermeld dat de studie niet perfect is. Waar ziet de organisatie mogelijkheden om de telling nog te verbeteren of preciezer te maken? Zijn er zaken waar nog meer informatie over nodig is? Daarnaast merkt de spreker op dat de pre- en post-enquête de enige bronnen zijn waarbij een indicatie kan gekregen worden over het percentage mensen zonder wettige verblijfstitel in Brussel, die deel uitmaken van de dakloze bevolking. Heeft Bruss'help zicht op de evolutie daarvan? Is dat een groter deel van het probleem geworden of relatief stabiel gebleven in vergelijking met mensen die asielzoeker zijn, de Belgische of Europese nationaliteit hebben? Het antwoord op deze vraag heeft een impact op wat de beleidsopties zijn, zonder hierbij een uitspraak te willen doen over welke politiek de federale overheid moet voeren. Iemand zonder wettig verblijf is veel moeilijker structureel te helpen, dan iemand met de Belgische of Europese nationaliteit of iemand die de asielstatus heeft verworven of subsidiaire bescherming geniet.

Verder vraagt de heer Gilles Verstraeten zich af of het mogelijk zou zijn om te gaan tellen wat werkt. Daarmee bedoelt hij een telling en opvolging van mensen die uit de dakloosheid zijn geraakt of een bepaald dispositief hebben gevolgd. Is dat iets wat voor Bruss'help doenbaar lijkt, evenals om daar cijfers of analyses over te publiceren? Het zou wel interessant zijn om een goed beeld te krijgen over wat werkt in Brussel en voor welk publiek. Wellicht is dit moeilijk voor Bruss'help en moet de organisatie hiervoor meer middelen krijgen.

In het rapport wordt m.b.t. de NEOS geschreven over gevallen van mishandeling, machtsmisbruik of schending van persoonlijke rechten. Worden die gerapporteerd aan de overheid? Worden die gecontroleerd? Kan daar wat meer uitleg over worden gegeven?

Er wordt tevens in het rapport gepleit voor een harmonisering van de praktijken van de OCMW's en het referentieadres. Hoe lang wordt dit door Bruss'help reeds aangekaart, wil de spreker nog weten. Het lage percentage van gemeenten die deelnemen in het dispositief

Housing First, het lage percentage van mensen die in een transitwoning verblijven, hoe kan dit verklaard worden? Zouden de gemeenten een bijkomende inspanning moeten leveren?

Daarenboven vraagt de heer Gilles Verstraeten in hoeverre Bruss'help betrokken is bij de seizoensgebonden logica. Momenteel is nog steeds het Winterplan van toepassing, hoewel er vragen rijzen of dit nog zinvol is.

Tot slot, verwijst de spreker naar de *dispatching* van de daklozen, die volgens de ordonnantie die werd gestemd, toebehoort aan Bruss'help, maar momenteel wordt uitbesteed aan de vzw Samusocial voor een vrij groot deel van het budget. Zal dit in de toekomst veranderen, zal Bruss'help deze opdracht zelf opnemen?

Véronique Jamouille (PS) bedankt Bruss'help en alle verenigingen die in het veld actief zijn. Zij vraagt of de aanbevelingen van Bruss'help – inzake de huurbedragen, de toegang tot sociale rechten (met name via de toekenning van een referentieadres) en de regularisatie van mensen zonder papieren – een respons hebben gekregen. Is de vereniging voorstander van een versterking van de 0,5-functie? Welke banden moeten worden aangehaald met de Federatie van Brusselse OCMW's? Zijn de proefprojecten op het gebied van preventie toereikend en bereiken zij een voldoende groot publiek? Wordt adequaat rekening gehouden met het geslacht en zijn de voorzieningen in het veld aangepast aan de specifieke kenmerken van dakloosheid van vrouwen of kinderen? Wat kan worden gedaan om “onzichtbare” personen beter te bereiken? Welke maatregelen moeten worden genomen voor dakloze jongeren? Er wordt een herziening aangekondigd van het Besluit van het Verenigd College van 9 mei 2019 betreffende de erkenning en de subsidiëeringswijze van de centra voor noodhulp en inschakeling: wordt Bruss'help daarbij betrokken? Welke andere instanties worden geraadpleegd en wat zal de inhoud van deze hervorming zijn? Beschikt Bruss'help over de nodige middelen om de taken uit te voeren die haar zijn toevertrouwd bij de Ordonnantie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van 14 juni 2018 betreffende de noodhulp aan en de inschakeling van daklozen? De spreker wijst erop dat de strijd tegen dakloosheid onlosmakelijk verbonden is met de strijd tegen armoede. Wordt Bruss'help bijgevolg betrokken bij de uitwerking van het Geïntegreerd Welzijns- en Gezondheidsplan waaraan het Verenigd College werkt?

De heer Jan Busselen (PVDA) wil de organisatie bedanken om deze telling waar te maken en er elke dag opnieuw voor te zorgen dat de meest precaire groepen in onze samenleving ondersteund worden in de mate van het mogelijke. Dit verslag bevestigt dat er een zorgwekkende toename is van het aantal daklozen: een verdrievoudiging in 12 jaar tijd. Blijkbaar betreft het slechts een topje van de ijsberg. Dit is absoluut schrikwekkend, zeker in het vierde rijkste gewest van Europa. Zijn de huidige investeringen genoeg om deze stijgende tendens terug te dringen? Komen deze, meer specifiek voor wat *Housing First* betreft, tegemoet aan de nood?

Het raadslid merkt op dat de oorzaak van de stijgingen eveneens in het rapport worden aangestipt, met name de toenemende verarming en sociale onzekerheid van de bevolking. Dat is niks nieuw. Al jaren stagneren de lonen en de gezondheids crisis heeft het inkomen van een groot deel van de Brusselaars nog meer doen dalen en bij sommige mensen zelfs helemaal weggenomen. Tussen de verlaging van de inkomens en de verhoging van de armoede bestaat volgens de PVDA een logisch verband. In die zin werd meer verwacht van de onderhandelingen op federaal niveau o.a. rond de minimumpensioenen. Er zijn echt hefboomen om de koopkracht van de mensen te verhogen in algemene zin en te vermijden dat steeds meer mensen in de armoede belanden en dus ook het risico lopen om dakloos te worden. Is er zicht op de evolutie van daklozen of thuislozen op oudere leeftijd?

De spreker wijst er op dat er in Brussel ook hefboomen bestaan, zoals huisvesting. Het gebrek aan betaalbare woningen, vooral door de stijging van de huurprijzen, heeft een enorme invloed op de situatie. Er is de explosieve toename van wachtlijsten voor sociale huisvesting, meer dan 40 % in 10 jaar tijd. Tegelijkertijd is er een toename van het percentage luxe vastgoedprojecten, die de huurprijzen meer doen stijgen. Die toename toont aan wat de prioriteiten zijn van deze regering en van de vorige. In plaats van de wooncrisis aan te pakken, mikt deze regering op het aantrekken van een begoede middenklasse. Door de armen te verjagen, verjaag je de armoede niet. De PVDA heeft duidelijk al verschillende keren aan de noodrem getrokken en vraagt om de huurprijzen te verlagen door middel van een bindend huurrooster. Werd onderzoek gedaan naar of een bindend huurrooster kan leiden tot minder mensen die in precare omstandigheden of op straat belanden?

De PVDA wilde het moratorium op uithuiszettingen behouden. Dit is onlangs terug opgeheven. Heeft Bruss'help een idee wat de impact is van het stopzetten van het moratorium op de uithuiszettingen?

Ten slotte, wordt in het rapport vernoemd dat het strikte beheer van migratiestromen een verklaring kan zijn voor de toename van het aantal daklozen. De oorzaken die mensen naar België brengen, blijven bestaan. De regering heeft haar opvang- en erkenningsbeleid aangescherpt. Iemand van de straatverplegers zei: *“Hen op straat laten leven als afschrikmiddel is een humane samenleving onwaardig”*. Je kan deze niet ongelijk geven. Het is volgens de heer Jan Busselen tijd dat de federale Regering haar verantwoordelijkheid neemt op dat vlak.

Mevrouw Farida Tahar (Ecolo) sluit zich aan bij de dankbetuigingen van de vorige sprekers en beklemtoont dat de door Bruss'help uitgevoerde telling een nuttige bijdrage levert aan de objectivering van de realiteit van de dakloosheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest; het zou echter juister zijn te spreken van een “poging tot telling”, omdat het niet mogelijk is het verborgen gezicht van de dakloosheid precies in cijfers uit te drukken. De volksvertegenwoordiger zou graag gegevens hebben over de mensen die uit de dakloosheid zijn geraakt: het zou interessant zijn deze te vergelijken met de resultaten van de telling. De spreker beklemtoont op haar beurt het belang van het preventiebeleid en wijst erop dat de Brusselse instanties op dit gebied handelen binnen de grenzen van hun eigen bevoegdheden (de desbetreffende middelen zijn nooit zo hoog geweest als in de huidige zittingsperiode). Zij acht het evenwel nodig te herinneren aan de context, die dateert van voor de huidige gezondheids crisis, van chronische onderfinanciering van de sociale zekerheid en het niet verhogen van de sociale minimumuitkeringen door de federale overheid. Het is op dit machtsniveau dat de belangrijkste hefboomen voor het voorkomen van dakloosheid liggen. Hoe is Bruss'help voorts betrokken bij de paradigmaverschuiving die wordt voorgestaan door het Verenigd College, dat het voornemen heeft de verdeling van de middelen tussen noodmaatregelen en structurele maatregelen te herzien? Beschikt Bruss'help ten slotte, over voldoende personele en financiële middelen om haar opdrachten te vervullen?

Mevrouw Khadija Zamouri (Open Vld) bedankt Bruss'help voor de uitgebreide toelichting. Bij het bekijken van de resultaten en aanbevelingen in het verslag kan er enkel worden gepleit voor een structurele aanpak. Het aantal mensen dat dakloos is, is te hoog en is het voorbije jaar nog erger geworden. Tijdens de uiteenzetting is gebleken dat 40,9 % van de daklozen die een begeleiding krijgen minderjarig en 55,5 % vrouw is. Hoe gebeurt de opvolging, wil het raadslid weten. Heeft Bruss'help zicht op het aandeel dat hierna zelfstandig kan leven? Wat kan er geconcludeerd worden uit de huidige doorstroming van crisisopvang naar een langdurige

oplossing, zoals opvolging door het OCMW, begeleid wonen, *Housing First*... Hoe ziet Bruss'help de toekomst hiervan? Slechts een klein percentage daklozen krijgt steun van het OCMW (10,2 %) of heeft een referentieadres bij het OCMW (12,7 %). De meesten hebben geen inkomen. De doorverwijzing van daklozen in noodopvang naar het OCMW is essentieel om de situatie van deze mensen te veranderen. In hoeverre worden daklozen in de noodopvang geïnformeerd en doorgestuurd naar een OCMW? Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft toch ook wel tijdens de *lockdown*periode 30 miljoen euro overgemaakt aan de OCMW's om extra maatregelen te treffen. Zijn er samenwerkingen mogelijk met andere actoren om dit te vergemakkelijken?

Mevrouw Marie Nagy (DéFI) bedankt Bruss'help en zegt dat de strijd tegen dakloosheid haar doet denken aan het vat der Danaïden. Net als mevrouw Viviane Teitelbaum vraagt zij zich af hoe het zit met de herhuisvesting van de personen die momenteel in hotels worden ondergebracht. Vervolgens stelt zij vragen over de moeilijkheden om toegang te krijgen tot de sociale diensten tijdens de gezondheids crisis, toen de OCMW's, ziekenfondsen, vakbonden enz... niet langer "face-to-face" werkten. In de conclusies van het verslag van Bruss'help wordt gewezen op het probleem van leegstaande woningen (met name boven handelszaken) en leegstaande kantoorgebouwen: worden in dit verband contacten gelegd met de Administraties voor Huisvesting en Ruimtelijke Ordening? Zouden partnerschappen, bv. met de sociale verhuurkantoren, het niet mogelijk maken sneller woningen beschikbaar te stellen dan via sociale huisvesting?

Mevrouw Els Rochette (one.brussels-Vooruit) wil op haar beurt alle medewerkers en de directie van Bruss'help uitdrukkelijk feliciteren en bedanken. Het onderzoek is zeer kwalitatief uitgevoerd en het verslag is zeer gedegen en kritisch opgesteld. Bovendien werd dit uitgevoerd tijdens een jaar waarin Bruss'help gestart is in een context van Covid-19.

Het commissielid vindt 5.313 een verschrikkelijk hoog cijfer. 719 daarvan brengen de nacht in de publieke ruimte door. Het meest verontrustende bij het lezen van het verslag is de vaststelling dat niet alle categorieën opgenomen worden in dit cijfer. Het betreft dus nog een onderschatting. De spreker denkt aan de mensen die verblijven in de tijdelijke opvang van het Burgerplatform voor Steun aan vluchtelingen. Ze werden dit jaar wel geteld, maar ze zijn niet opgenomen in de totale telling. De reden die hiervoor wordt opgegeven, is dat er in vorige edities geen gegevens over deze categorie werden vermeld. Waarom werd voor dit jaar beslist om deze als aanvulling op te nemen in het verslag en niet in het totale cijfer? Binnen 2 jaar zal die categorie er vermoedelijk nog zijn.

In het rapport staat tevens dat het momenteel niet mogelijk is om het aantal mensen te bepalen die uit een medische of psychiatrische instelling komen zonder vooruitzicht op huisvesting. Waarom is het niet mogelijk daarover een cijfer te hebben en wat is er nodig opdat dit binnen 2 jaar wel zou gekend zijn?

De cijfergegevens over 3 categorieën: dakloosheid, thuisloosheid en ontoereikende huisvesting zijn zeer uitgebreid. Ze geven een goed beeld van de situatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Natuurlijk is het grote probleem de categorie 3, instabiele huisvesting, waar helaas onvoldoende of geen cijfergegevens over bestaan. Wat is volgens Bruss'help nodig om tegen de volgende telling deze problematiek wel beter in kaart te kunnen brengen? De spreker denkt dan vooral aan de onzichtbare dakloosheid van vrouwen die zich niet tot de hulpverlening durven wenden en deze van jongeren, zoals de "sofasurfers". Die 2 groepen hebben echt specifieke hulpverlening nodig. Het is belangrijk dat dit op een of andere manier in kaart kan

worden gebracht. Het aantal minderjarigen is zeer hoog en het lijkt mevrouw Els Rochette nuttig het onderscheid te kunnen maken tussen hoeveel hiervan in familieverband leven, en hoeveel er alleen zijn. Dit om keuzes te kunnen maken en te weten in welke soort opvangstructuren en begeleiding er nood is.

Over de niet-erkende opvangstructuren meent de spreker dat zij een belangrijke rol spelen in de opvang van daklozen, maar wat is geweten over die structuren? Wat is de reden dat ze niet erkend zijn als onthaalhuis? Doen ze hetzelfde als de onthaalhuizen of de transitwoningen of betreft het enkel noodopvang? Werkt Bruss'help met hen samen, ook buiten de telling om?

Het commissielid heeft dezelfde vaststelling als de collega's m.b.t. *Housing First*: de grote stijging tussen 2014 en 2018 is niet doorgezet de laatste jaren, wat toch een opmerkelijke vaststelling is.

Verder nog een vraag over de OCMW's: 15 van de 19 hebben hun hulp verleend aan het onderzoek. Hoe komt het dat de 4 overige, waaronder Sint-Gillis dat toch wel een groot aantal dak- en thuislozen op haar grondgebied heeft, niet hebben meegewerkt? In welke mate zou dat een vertekend beeld kunnen geven van de cijfers?

Eindigen doet mevrouw Els Rochette door hulde te brengen aan de 70 straatdoden die in 2020 gevallen zijn. Dat zijn ook mensen die niet in het cijfer opgenomen zijn.

Mevrouw Céline Fremault (cdH) is verbaasd dat de telling van Bruss'help een daling van het aantal dakloze vrouwen te zien geeft, terwijl de toename van huiselijk geweld – die elders in het verslag wordt vermeld – het tegendeel zou hebben gesuggereerd. Hoe kunnen bovendien de meer geïndividualiseerde vormen van steun worden bestendigd die tijdens de Covid-19-pandemie zijn ingevoerd en die vooral de zwaksten in de categorie “daklozen” ten goede komen? Beschikt Bruss'help over gegevens over de doeltreffendheid van maatregelen zoals de thuisbegeleiding (ingevoerd tijdens de vorige zittingsperiode)? In de kwalitatieve enquête van Bruss'help wordt gewezen op de veranderlijkheid in de duur van de dakloosheid – hoe zit het met de profielen die overeenkomen met de verschillende periodes die in het verslag worden aangehouden (minder dan 1 jaar / 1 tot 5 jaar / meer dan 5 jaar): houden deze verband met verschillen in inkomen of administratieve situatie? Welke oplossingen worden in de praktijk toegepast om een antwoord te bieden op de problemen in verband met psychische aandoeningen en verslavingen, met name op het ogenblik van het ontslag uit de instellingen? Tot slot, sinds de telling duurt de gezondheidscrisis voort, maar is het moratorium op uithuiszettingen opgeheven en zijn opvangplaatsen gesloten. Welke ontwikkelingen worden vastgesteld sinds november 2020 en waar maken de ondervraagde personen zich vooral zorgen over?

De heer Pepijn Kennis (Agora) dankt de gastsprekers en licht kort toe dat hij geen politieke partij, doch een Burgerassemblee vertegenwoordigt, die huisvesting heeft gekozen als haar eerste onderwerp. Hieronder vallen 4 thema's: het beschermen van mensen in precare omstandigheden, de leegstaande gebouwen, de renovaties en het reguleren van de huurmarkt. Natuurlijk zijn diegenen die zich in de meest precare situatie bevinden, zij die geen woning hebben. In die zin benadrukt de Burgerassemblee het belang van structurele oplossingen. Er moet gekeken worden naar de oorzaken van dak- en thuisloosheid en daar moet iets aan gedaan worden.

Hoe kunnen de oorzaken van dakloosheid worden aangepakt? Verschillende oorzaken werden al herhaaldelijk aangehaald: economische, persoonlijke, sociale, psychologische... Wat kan er

volgens Bruss'help verder gedaan worden op het niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om ervoor te zorgen dat er minder mensen thuisloos worden? Er werd onder andere gesproken over het verlagen van de huurprijzen. Collega's hebben het gehad over een beperkend huurrooster. Zijn dat interessante middelen? Zijn de voorgestelde manieren vandaag voldoende of moet er meer gedaan worden om ervoor te zorgen dat er na de gezondheidscrisis niet meer mensen op straat terechtkomen?

Wat de telling betreft, sprong voor de spreker in het oog dat de kraakpanden en tijdelijke bezettingen werden meegeteld. De Burgerassemblee stelt voor om leegstaande gebouwen primair ter beschikking te stellen van mensen in preciaire situaties. Hoe werd dit geteld? Wat is volgens Bruss'help de rol die leegstaande gebouwen kunnen spelen in het oplossen van thuisloosheid? Is dat een doorstroommodel, onder welke voorwaarden? Wat kan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest doen om die plaatsen meer beschikbaar te maken?

Met betrekking tot de oplossingen kijkt de Burgerassemblee vooral naar structurele oplossingen. *Housing First* werd al veel vernoemd en is ook wat de Burgerassemblee ondersteunt. Hoe is die evolutie in het verleden gebeurd? Hoe is dat plateau tot stand gekomen ondanks de bijkomende middelen? Hoe wordt het *Housing First*-beleid als structurele oplossing door Bruss'help geëvalueerd? Hoe ziet de organisatie dit in de toekomst groeien? Bestaat er interne concurrentie tussen de verschillende projecten wat de toewijzing van woningen betreft? De Burgerassemblee duidt aan dat het belangrijk is om mensen psychologisch en sociaal te begeleiden. In het noodplan Huisvesting is hierover een actiepoint voorzien, enkel voor de huurders van de openbare vastgoedmaatschappijen. Is het volgens Bruss'help zinvol om dit uit te breiden naar thuislozen of is de bestaande begeleiding voldoende? Zijn daarvoor vandaag voldoende middelen voorzien?

De heer Pierre Verbeeren, voorzitter van Bruss'help, bedankt de volksvertegenwoordigers voor hun lof voor het werk van de vereniging; hij zal de boodschap aan zijn teams overbrengen. De spreker zal de algemene vragen beantwoorden en de technische en operationele vragen overlaten aan de heer Bertrand en de heer Striano.

De spreker stelt een gesegmenteerde aanpak voor, die een specifieke oplossing biedt naargelang de verschillende doelgroepen en de verschillende oorzaken van dakloosheid.

Een eerste oorzaak van de toename van dakloosheid is de toename van het aandeel van het inkomen dat aan huisvesting wordt besteed, dat nu tot 65 % van de beschikbare middelen bedraagt. Er is dus een breekpunt bereikt. Ofwel raken we eraan gewend dat de daklozencijfers bij elke telling stijgen, ofwel pakken we het taboe van het beheersen van de huurprijzen en het probleem van het aantal sociale woningen aan.

Een tweede oorzaak van de toename van dakloosheid houdt verband met migratie: ongeveer 70 % van de daklozen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn migranten (waarbij moet worden opgemerkt dat dit percentage weliswaar stabiel is, maar dat het aandeel van Europese migranten toeneemt). Gezien deze verhouding, zou het oplossen van het migratievraagstuk *ipso facto* het daklozenprobleem in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest oplossen. Daarom moet met de federale autoriteiten een dialoog worden gevoerd om meer individuele regularisaties te overwegen (aangezien er binnen de federale meerderheid geen akkoord is over collectieve regularisatie), met het oog op de regularisatie van ongeveer 1.500 van de 3.000 dakloze migranten.

Een derde oorzaak is de toename van het aantal dakloze vrouwen en kinderen. De volksvertegenwoordigers beschouwen dit publiek, net als degenen die in het veld werkzaam zijn, als een prioriteit. Daarom stelt de spreker hen de volgende verbintenis voor, die een politieke consensus zou kunnen opleveren: 0 vrouwen en 0 kinderen op straat of in opvangstructuren tegen het einde van de zittingsperiode. Dit zou neerkomen op ongeveer 500 personen die opnieuw moeten worden gehuisvest en de actoren in het veld zijn klaar voor deze massale steunverlening.

Wat de betrekkingen met het Verenigd College (en de rijpheid van Bruss'help in het institutionele landschap) betreft: er is een voortdurende dialoog, maar Bruss'help wordt niet systematisch om advies gevraagd. Bruss'help dreigt als lont in het kruitvat te worden gestoken, omdat zij zich tussen hamer en aambeeld bevindt - tussen degenen die de beslissingen nemen en degenen die ze op het terrein moeten toepassen - maar door de uitvoerende macht nog niet als een verplicht doorgangspunt voor het overleg wordt beschouwd, wat afbreuk doet aan de leesbaarheid van zijn rol voor de actoren in het veld.

Ten slotte, zij erop gewezen dat de raad van bestuur van Bruss'help bestaat uit 5 vertegenwoordigers van het Verenigd College, 5 vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld en 1 vertegenwoordiger van de oppositie. Deze laatste is nog steeds niet aangewezen en de spreker verzoekt het Verenigd College dit te doen, teneinde de huidige moeilijkheden bij de samenstelling van de organen van de vereniging op te lossen.

De heer François Bertrand, directeur van Bruss'help, verklaart dat overeenkomstig het actieplan van de vereniging de eerste stappen worden gezet om Bruss'help in staat te stellen als overlegpartner op te treden: in februari 2021 stemde de algemene vergadering in met de oprichting van een comité voor noodhulp en inschakeling en een overlegcomité. Bruss'help richt zich niet alleen op de daklozensector, maar ook op de gezondheidszorg, de geestelijke gezondheidszorg en de jeugdzorg (voor dakloze kinderen, die niet van de straat mogen worden gehaald en in opvangstructuren worden geplaatst waar zij niet thuishoren).

Bruss'help is goed betrokken bij de uitwerking van het Winterplan: het comité voor noodhulp en inschakeling werkt met het hele netwerk samen om deze voorziening te moduleren.

De samenwerking met de OCMW's vordert: voor het eerst in 6 tellingen heeft de overgrote meerderheid van hen hun gegevens ingediend (vooral wat de referentieadressen betreft). De werkzaamheden voor de analyse van de gegevens zullen worden voortgezet met de federatie van OCMW's, evenals de ontwikkeling van instrumenten in verband met het referentieadres.

Het bovengenoemde actieplan voorziet ook in het verzamelen van gegevens over de daklozenpopulatie die verder gaan dan de momentopname die de tellingen opleveren: sociaal profiel, administratieve situatie, geslacht, leeftijd, duur van het verblijf op straat, duur van het gebruik van het netwerk voor sociale bijstand en mening van de gebruikers over de bestaande diensten. Daartoe zullen in 2021-2022 nieuwe instrumenten worden ingevoerd. Deze gegevensverzameling vereist ook de ontwikkeling van een vertrouwensrelatie met de sector, zowel wat betreft de informatie over het profiel van de gebruikers als de operationele informatie die nodig is voor de coördinerende rol van Bruss'help, zoals het aantal beschikbare plaatsen in de verschillende structuren.

De terbeschikkingstelling van hotels tijdens de acute fase van de Covid-19-pandemie was een kans om mensen die al dakloos waren of als gevolg van de crisis dakloos waren geworden, zeer snel onderdak te bieden. Dit kon geen oplossing op lange termijn zijn, aangezien met het herstel

van de economische situatie de toeristische activiteiten zullen worden hervat en de hotels weer voor hun gebruikelijke cliënteel zullen opengaan. Deze week werd beslist 190 plaatsen te verlengen, maar dit zijn nog steeds bijna 200 plaatsen minder dan in het voorjaar van 2021. In het kader van het door de Brusselse uitvoerende macht goedgekeurde herstel- en herontwikkelingsplan moet Bruss'help het drievoudige proces coördineren: het opsporen van woningen, het begeleiden van daklozen of mensen in opvangcentra naar herhuisvesting en het toewijzen van de gevonden woningen.

Een wellicht minder bekend aspect, waarop de spreker de aandacht van de volksvertegenwoordigers vestigt, is de concurrentie tussen de spelers in de sector om subsidies te krijgen.

Het meten van de impact van de sociale bijstand van de sector ligt volledig in de lijn van de door de algemene vergadering van Bruss'help aangenomen filosofie: de trajecten kunnen volgen en de blokkerende en bevorderende elementen kunnen identificeren. Deze evaluatiecultuur is in een groot deel van de sector niet gebruikelijk en staat nog in zijn kinderschoenen, maar is van essentieel belang om, enerzijds, aan de Verenigde Vergadering verslag uit te brengen over de resultaten van het sociale-interventiebeleid, en anderzijds, dit beleid te verbeteren. De rol van Bruss'help bestaat erin de trajecten te documenteren en ze vloeiender te maken, zodat ze meer effect sorteren en beter leesbaar zijn voor alle actoren die betrokken zijn bij de hulp aan daklozen en de bijbehorende netwerken: de antwoorden zullen niet alleen in de daklozensector worden gevonden, maar door iedereen rond de tafel te brengen.

De heer Mauro Striano, projectleider bij Bruss'help, is van mening dat veel van de vragen vrij technisch zijn en schriftelijk zouden moeten worden beantwoord om ze volledig te kunnen ontwikkelen.

Wat *Housing First* betreft, werd de kleine toename tijdens de telling opgemerkt. Het is belangrijk de context te begrijpen, d.w.z. het voornemen van het Verenigd College om het aantal *Housing First*-plaatsen en, in het algemeen, alle inschakelingsplaatsen uit te breiden, om zo te komen tot een langetermijnstrategie om dakloosheid te bestrijden.

Niettemin heeft de gezondheidscrisis het Verenigd College en de Diensten gedwongen in een noodsituatie te werken. Dit betekende dat er snel oplossingen moesten worden gevonden, wat een toename van het aantal noodplaatsingen en crisisvoorzieningen betekende.

In de aanvullende gegevens van de voorgaande jaren ontbraken echter voldoende betrouwbare gegevens over de thuisbegeleiding en de begeleiding na herhuisvesting. Deze telling is de eerste waarvoor naar dit soort informatie wordt verwezen.

Wat mensen in een onregelmatige situatie betreft, herinnert de spreker eraan dat Bruss'help niet over precieze informatie beschikt, omdat de administratieve status van daklozen of slecht gehuisveste personen geen deel uitmaakt van de gegevens die via de formulieren worden verzameld.

Zou het mogelijk zijn om dit soort informatie te verkrijgen? Het is toch een vrij delicaat onderwerp. In 2019 publiceerde Bruss'help 2 verslagen over dakloosheid onder Europese burgers, namelijk een steekproef van de populatie die werd samengesteld en geanalyseerd met de hulp van Diogenes, een dienst voor straathoekwerk die ook op het gebied van huisvesting werkt, met name met *Housing First*.

De vraag rijst dus voor daklozen die niet-Europese migranten zijn, zowel in Brussel als in andere Europese steden. Dit is een kwestie van interpretatie van het Europees recht. Er is een Europese richtlijn die deze kwestie theoretisch regelt, maar de toepassing ervan verschilt sterk van grondgebied tot grondgebied en van lokale context – in Brussel hangt het ook af van de gemeenten.

Met betrekking tot het machtsmisbruik van de niet erkende opvangstructuren: hoewel er niet specifiek over wordt gerapporteerd, kwam deze kwestie herhaaldelijk ter sprake tijdens de besprekingen van het begeleidingscomité voor de interpretatie van de tellingsgegevens.

Aangaande het gebrek aan informatie vanwege de OCMW's, blijkt dat dit het eerste jaar is dat zoveel gegevens zijn verstrekt – 14 van de 19 OCMW's hebben ze verstrekt, wat positief is.

De samenwerking tussen Bruss'help en partners in de hoofd- en aanverwante sectoren vergt meer werk, vooral in een crisisperiode omdat veel problemen verband houden met de epidemie. In dit verband was het ingewikkeld om van organisaties die onder druk staan 100 % deelname te vragen.

De veldactoren meldden dat het werken met de OCMW's minder ingewikkeld is. Sommige actoren vonden het zelfs gemakkelijker om via e-mail met hen te communiceren, aangezien zij veel sneller reageerden. Voor administratieve doeleinden was het des te gemakkelijker om te communiceren met OCMW's zoals dat van Vorst, dat een tijdens de crisis gemobiliseerd hotel beheert, of dat van de gemeente Anderlecht. Dit is dus vrij positieve feedback uit het werkveld.

Met betrekking tot de vragen over het einde van het moratorium en de gevolgen van de crisis, legt de spreker uit dat daarover momenteel weinig gegevens voorhanden zijn. Bruss'help krijgt vooral feedback uit het werkveld. Daarom is het moeilijk om op dit moment een standpunt hierover in te nemen.

Wat betreft de wil om de methodologie te wijzigen om informatie over verborgen dakloosheid te verkrijgen, zijn in België verschillende tellingen uitgevoerd, met name in Limburg, Aarlen en Luik. De dienstverleningsprofessionelen van de sector hebben vragenlijsten laten invullen door de gebruikers, wat de mogelijkheid bood een minimum aan aanvullende informatie over verborgen dakloosheid te verkrijgen.

Men mag echter niet uit het oog verliezen dat dit slechts een deel van de betrokken bevolking vertegenwoordigt, aangezien andere mensen soms bij derden of in dagcentra verblijven.

Andere vragen hadden betrekking op de daling van het aantal vrouwen, uit een oogpunt van evenredigheid, en de stijging van het aantal vrouwen, uit een oogpunt van absolute waarde. Dit betekent niet dat het aantal door dakloosheid getroffen vrouwen afneemt, integendeel. Maar de stijging in absolute termen van het aantal betrokken mannen is wellicht groot, wat een daling in verhoudingsgewijze termen van het aantal vrouwen impliceert. Wat belangrijk is om te onthouden, is dat deze stijging waarschijnlijk een onderschatting is van het werkelijke aantal.

Wat betreft de vraag of het mogelijk is de cijfers over de duur van het verblijf op straat of in ieder geval in een precare situatie te vergelijken met de profielen, legt de spreker uit dat dit mogelijk zou zijn. Bruss'help besliste dit echter niet te doen omdat pre- en post-onderzoeken

vanuit wetenschappelijk oogpunt slechts een beperkte legitimiteit hebben. Dit zijn vragenlijsten die de vrijwilligers invullen met de gebruikers in de dagcentra.

Deze werkwijze zou echter in de loop der jaren kunnen worden verbeterd om rekening te houden met het vraagstuk van de levensduur in precaire omstandigheden. Dit is gebeurd in de bovengenoemde verslagen. De duur van het leven op straat van de verschillende profielen werd geanalyseerd, om te proberen deze situaties te correleren met geestelijke gezondheidsproblemen, verslaving, toegang tot algemene huisvesting, medische verzekering, enz. Dit is een enorme taak en Bruss'help heeft een klein team. Op lange termijn zouden wellicht onderzoeken, studies en thematische zwaartepunten kunnen worden uitgevoerd, maar dit zou tijd vergen.

Tot slot, vermeldt de spreker de wil om te werken aan een gecentraliseerde gegevensverzameling, teneinde vaker en gedetailleerder de informatie te verkrijgen die in de verschillende verslagen wordt gebruikt.

Mevrouw Viviane Teitelbaum (MR) dankt de sprekers voor hun antwoorden. Ze vraagt zich af of zij rekening hadden gehouden met het vooruitzicht van het einde van de crisis. Zodra de hotels gesloten zijn en de andere steunmaatregelen zijn ingetrokken, zullen duizenden burgers het leefloon nodig hebben. Welke oplossingen liggen hiervoor op tafel?

Ze vraagt zich ook af welke rol Bruss'help speelt bij het woningspotten. Staat de instelling in contact met de verenigingen of steunt zij deze? Werkt het actief aan het vinden van en onderhandelen over woningen, om haar rol van coördinator van de opvangdiensten te vervullen?

De heer Gilles Verstraeten (N-VA) bedankt de gastsprekers voor hun uiteenzetting en antwoorden, die bij wijlen met veel kracht werden gebracht. Het raadslid heeft nog een 3-tal bijkomende vragen. Het is niet helemaal duidelijk hoe ondanks een budgetverhoging de uitgaven voor *Housing First* op een plateau aan het komen zijn. Is dat zuiver doordat alle middelen naar de noodopvang zijn moeten gaan omwille van de coronacrisis?

Er werd geantwoord dat 70 % van het publiek van de daklozen mensen betreft die uit een migratieproblematiek komen. Worden hiermee migranten in het algemeen bedoeld of specifiek mensen zonder wettig verblijf? Worden m.a.w. in dat publiek ook mensen met bv. een Europees burgerschap gerekend?

Kan er wat meer toelichting gegeven worden bij de *dispatching* van daklozen en het feit dat hiervoor een groot deel van het budget van Bruss'help wordt uitbesteed aan vzw Samusocial? Wat zijn de voorziene evoluties gelet op het eigen systeem dat Bruss'help op poten gaat zetten om orde te brengen in de verschillende etappes van dakloosheid: van noodopvang naar structurele opvang en vervolgens naar het regulariseren van de situatie.

Mevrouw Delphine Chabbert (PS) bedankt eveneens de sprekers voor de kwaliteit van hun interventies. Het is de taak van de volksvertegenwoordigers om het daklozenbeleid in de ad hoc commissie te volgen.

Zij onderscheidt 3 elementen van hun respectieve toespraken.

Het eerste punt was het vrij bijzonder statuut van Bruss'help, een nieuwe instelling. De parlementsleden zijn zich derhalve ten volle bewust van de enigszins kwetsbare positie die de instelling inneemt en stellen voor bijzondere aandacht te besteden aan de ondersteuning van deze instelling, met name door te zorgen voor een terugkoppeling naar het Verenigd College. Het is namelijk van het grootste belang dat Bruss'help een rol kan spelen, zowel bij het beheer van het daklozenbeleid als bij de preventie van situaties die tot dakloosheid leiden.

Zij stelt een tweede punt aan de orde, met betrekking tot prioritaire doelgroepen. Bruss'help wees op de situatie van vrouwen, kinderen en alleenstaande moeders als doelgroepen die kwetsbaar zijn voor dakloosheid. Dit is uiteraard een prioriteit voor de PS-fractie, die het eens is met de door Bruss'help geformuleerde doelstelling. Meer in het algemeen moet er meer werk worden gemaakt van de preventie van dakloosheid, zowel uit sociaal als uit gezondheidsoogpunt.

In verband met de discriminatievraagstukken – vooral met betrekking tot het LGBTQ-publiek – is het van belang aandacht te besteden aan de factoren die ertoe leiden dat mensen op straat belanden. Het is belangrijk om de oorzaken van dakloosheid aan te pakken in plaats van alleen oplossingen te zoeken, hoewel het ook belangrijk is om het parcours van deze mensen op te volgen.

Tot slot, wijst de volksvertegenwoordiger erop hoe belangrijk het is dat Bruss'help toezicht houdt op haar rol als coördinator van alle diensten in deze sector, die voortdurend in ontwikkeling is. Zij bedankt de voorzitter van Bruss'help in dit verband voor de inzichten die hij heeft gedeeld.

De heer Jan Busselen (PVDA) bedankt Bruss'help voor de toegevoegde informatie. De opvolging zal de komende jaren nog heel belangrijk zal zijn om de impact van de crisis, maar ook van het beleid te kunnen opvolgen. De collega's van de meerderheid zeggen dat jaren van antisociaal beleid er mee voor hebben gezorgd dat er een structurele voedingsbodem kwam voor verarming en dakloosheid. Het raadslid kijkt uit naar de maatregelen die diezelfde partijen gaan nemen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en op federaal niveau. Onlangs werd het moratorium op uithuiszettingen opgeheven. De spreker stelt vast dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest nog steeds niets onderneemt om de huurprijzen te reguleren. Bovendien is de arbeidsmarkt zeer onzeker, met steeds meer "uitbestede" banen, zonder sociale rechten. Volgens het raadslid zijn we nog ver verwijderd van een politieke verschuiving die een reëel perspectief op verandering biedt en die het aantal daklozen en slecht gehuisveste mensen zou kunnen verminderen. De spreker stelt een bijkomende vraag: heeft Bruss'help meer informatie over de oudere daklozen?

Mevrouw Farida Tahar (Ecolo) waardeert de politieke visie van de sprekers. Ze hebben veel nadruk gelegd op het belang van herhuisvesting, op het helpen van mensen om van de straat weg te komen en niet alleen op de oorzaken van dakloosheid. Hoewel het belangrijk is dakloosheid te begrijpen en te voorkomen, is het noodzakelijk de vele mensen die momenteel op straat leven opnieuw te huisvesten.

Zij waardeert ook deze manier om migranten in te delen, met name de 1.500 migranten die, met een beetje politieke wil, geregulariseerd zouden kunnen worden. Hoewel dit een federale aangelegenheid is, heeft elk van de vandaag aanwezige partijen vertegenwoordigers op federaal niveau en zullen zij deze aanbevelingen overbrengen.

We mogen ons immers niet beperken tot een becijferd verslag zonder dit te vertalen in een politieke wil.

Tot slot, dankt de volksvertegenwoordiger de teams die lang en vol overgave aan de opstelling van het becijferd verslag hebben gewerkt. Het is gemakkelijk om de mensen achter de schermen te vergeten, die een kolossale hoeveelheid werk hebben verzet, vaak onder hoge druk.

Mevrouw Khadija Zamouri (Open Vld) bedankt de gastsprekers voor de uitgebreide antwoorden. Het raadslid had verschillende vragen rond de samenwerking met het OCMW en blijft met de vraag zitten dat een heel klein percentage daklozen steun krijgt van het OCMW. Dikwijls zitten zij vast met het referentieadres, die ze bij het OCMW niet krijgen. Hoe verloopt de samenwerking tussen Bruss'help en de OCMW's? Zijn de OCMW's bereid te luisteren? Vinden de daklozen daadwerkelijk de weg naar de OCMW's om uit hun situatie te geraken en de vicieuze cirkel waarin zij leven te doorbreken?

Mevrouw Marie Nagy (DéFI) reageert op het voorstel van de sprekers betreffende het *Housing First*-beleid voor vrouwen in de sociale woningen. Het zou zeker zeer interessant zijn om meer te kunnen categoriseren teneinde bepaalde groepen voorrang te geven, aangezien de ordonnantie voorziet in een verschuiving in de richting van *Housing First* in plaats van zich te beperken tot noodvoorzieningen.

Het duurt echter lang om van de ene sociale huurwoning naar de andere te kunnen verhuizen – gemiddeld tussen 2 en 4 jaar voor een kleinere woning en nog langer voor een grotere woning. De spreker herhaalt dan ook haar opmerkingen over de leegstaande woningen.

Mevrouw Els Rochette (one.brussels-Vooruit) begrijpt dat het niet mogelijk is om op alle vragen in detail te antwoorden. Het verheugd de spreker dat er duidelijk werd gesteld dat 1.500 mensen moeten kunnen geregulariseerd worden en dat 500 dakloze vrouwen en kinderen onaanvaardbaar is, waarvoor een oplossing moet gevonden worden, zodat deze zich binnen 2 jaar niet meer op straat of in kraakpanden bevinden.

Het commissielid vraagt zich af of er druk wordt uitgeoefend op de Europese Commissie opdat Europese daklozen toegang zouden hebben tot hulpverlening.

Verder zal mevrouw Els Rochette het rapport dat werd opgemaakt in samenwerking met vzw Diogenes zeker lezen. Tot slot, verbaast het de spreker dat Bruss'help bestaat uit 12 medewerkers, zeker als men de ordonnantie en de opdrachten die erin vervat zijn erop naleest. Het is belangrijk dat Bruss'help de omvangrijke sector een beetje kan coördineren en de tussenschakel met het beleid kan zijn. Het commissielid hoopt oprecht dat de organisatie een grotere rol zal kunnen spelen de komende jaren in de strijd tegen dakloosheid. Tijdens de *lockdown* zorgde Bruss'help ervoor dat de straathoekwerkers beschermingsmateriaal konden uitdelen aan de daklozen. Bij de vaccinatiecampagne wordt er ook veel van Bruss'help verwacht. Dat zijn steeds bijkomende opdrachten. Hoedje af om dat met slechts 12 personen te doen en tegelijkertijd zo een rapport af te leveren. De spreker zal er bij de minister voor pleiten om extra middelen voor personeel vrij te maken.

Mevrouw Céline Fremault (cdH) herinnert aan de invoering, tijdens de vorige zittingsperiode, van de 13ter-regeling, waarbij voorrangspunten voor het verkrijgen van een sociale woning worden toegekend aan vrouwen die het slachtoffer zijn van geweld en in noodstructuren zijn ondergebracht. In minder dan 3 jaar tijd hadden zo'n 150 vrouwen ervan gebruikgemaakt. De

volksvertegenwoordiger vraagt zich af of deze regeling eventueel uitgebreid moet worden. Zij merkt ook op dat de meest doeltreffende herintegratievoorzieningen, de voorzieningen zijn die bruggen slaan tussen de instellingen. Zijn de banden tussen degenen die zich met dakloosheid bezighouden en degenen die zich met huisvesting bezighouden voldoende ontwikkeld, gezien de onderlinge verwevenheid van deze problematieken? Is Bruss'help betrokken bij een eventuele werkgroep tussen de betrokken ministeriële kabinetten? Ze besluit met te zeggen dat de oppositie graag zou zetelen in de organen van de Bruss'help en al een jaar wacht op een beslissing van het Verenigd College ter zake.

De heer Pepijn Kennis (Agora) heeft nog een vraag over de ontwikkeling van de voorziening *Housing First*. Welke oplossingen stelt Bruss'help voor om het beleid inzake Sociale Huisvesting en sociale verhuurkantoren in overeenstemming te brengen met de structurele oplossingen zoals *Housing First*? De verenigingen bestaan, de woningen echter niet. De verenigingen die *Housing First*-projecten ontwikkelen, wedijveren vaak om dezelfde woningen. Is er nog iets anders wat we kunnen doen op dit moment? Doet de Brusselse uitvoerende macht al het uiterste?

De heer Pierre Verbeeren, voorzitter van Bruss'help, legt uit in verband met de anticipatie van het einde van de crisis dat de sector en de vertegenwoordigers van het Verenigd College beslist hadden een richtplan op te stellen om uit de dakloosheid te komen, waarin de rollen en opdrachten van elke actor zouden worden gedefinieerd. Bruss'help is begonnen met het uitwerken van dit plan.

Bruss'help beschikt niet over exacte cijfers over het verblijfsstatuut van de migranten, maar slechts over schattingen op basis van het aanwezigheidspercentage van de New Samusocial, Artsen van de Wereld of de medische consulten.

De bevoegdheid van Bruss'help op het gebied van woningspotten wordt samen met de bestaande actoren uitgebouwd. Het gaat er niet om de plaats in te nemen van die actoren, maar vooral om de neutraliteit van de vereniging, als openbare dienst, in te zetten om de eigenaars van woningen te binden, zodat zij de woningen kunnen inzetten in de strijd tegen dakloosheid. Dat *Housing First* ondanks de toename van de middelen een bovengrens heeft bereikt, is te wijten aan het gebrek aan beschikbare woningen. De actoren zijn, zoals gezegd, bereid om nog veel meer mensen te steunen. De inspanningen van de sociale huisvestingsmaatschappijen en de sociale verhuurkantoren moeten worden toegejuicht, maar het moet mogelijk zijn om nog verder te gaan. De precaire oplossingen voor herhuisvesting (in leegstaande woningen of leegstaande kantoren bv.) leiden er alleen maar toe dat mensen van de categorie “dakloos” in de categorie “slecht gehuisvest” terechtkomen en zijn dus niet aan te bevelen, behalve voor migranten - en met name de kinderen die, zoals gezegd, niet thuishoren in noodopvang - aan wie geen andere hulp wordt toegestaan dan dringende medische hulp (hoewel zij recht zouden moeten hebben op al hun mensenrechten – maar dat is een ander debat).

De “paradigmaverschuiving” van noodhulp naar structurele hulp zal alleen mogelijk zijn als structurele oplossingen worden gezocht buiten de daklozensector: in het migratiebeleid, in maatregelen voor ontslag uit psychiatrische ziekenhuizen of gevangenissen, enz... Al deze actoren moeten rond de tafel gebracht worden.

De internalisering van de aan Bruss'help toevertrouwde *dispatching*opdracht is op gang gekomen, maar vergt tijd, gezien de middelen van de jonge vereniging. Deze opdracht heeft niet alleen betrekking op de doorverwijzing naar noodvoorzieningen, maar ook op de toewijzing van gespotte woningen.

Wat de preventie betreft, moet naast de reeds genoemde migranten, vrouwen en kinderen ook de derde pijler van het richtplan worden genoemd: samenwerking met alle actoren buiten de daklozensector – gezondheidszorg, geestelijke gezondheidszorg, de jeugdhulpverlening, het gevangenisbeleid, de OCMW's, enz...

De kwestie van de intra-Europese migranten zou een specifieke aanpak vereisen.

De voorrang die wordt verleend aan vrouwen die het slachtoffer zijn van huiselijk geweld bij de toegang tot een sociale woning is een van de oplossingen die worden gebruikt om bepaalde situaties op te lossen, maar heeft momenteel betrekking op zeer weinig gevallen.

De heer François Bertrand, directeur van Bruss'help, legt uit dat de vereniging zich momenteel nog richt op de aanpak van de gezondheidscrisis. Er wordt echter werk gemaakt van de opdracht tot de integratie en de oriëntering op structurele oplossingen en er worden geleidelijk partnerschappen tot stand gebracht met de sociale huisvestingsmaatschappijen, de sociale verhuurkantoren, de Grondregie en de specifieke woningbestanden. Ter uitvoering van het relance- en herontwikkelingsplan zijn reeds 36 woningen gecreëerd en het is de bedoeling dat dit aantal in het laatste trimester op 238 komt. Alleen al wat de sociale verhuurkantoren betreft, is het de bedoeling om binnen 2 jaar 400 woningen voor de daklozen te bereiken. In het kader van de gebouwbezetting worden momenteel 240 personen ondersteund. De *Housing First*-projecten bereiken inderdaad een bovengrens, maar er is een stijging met bijna 50 % ten opzichte van 2019 en dit grootschalig woningspotten gaat gepaard met een openstelling tot andere profielen van begunstigden dan de zeer specifieke begunstigden die tijdens de experimentele fase werden beoogd..

Wat de *dispatching* betreft: het feit dat men zich baseerde op het reeds bestaande New Samusocial-systeem maakte het mogelijk om tijdens de gezondheidscrisis snel resultaten te boeken en mensen doeltreffend door te verwijzen – bv. naar hotels. Er wordt samengewerkt met de verschillende noodhulp- en integratieactoren (waaronder straathoekwerkers en *Housing First*-operatoren) om hun verwachtingen ten aanzien van deze *dispatching*opdracht te bepalen.

Wat de OCMW's betreft, moet worden opgemerkt dat tijdens de crisis de hotels waar de beste resultaten werden waargenomen in termen van toegang tot sociale rechten of doorverwijzing naar duurzame oplossingen, de hotels waren die werden ingezet door de OCMW's en de gemeenten (die zich in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest sterk hebben ingezet in vergelijking met de rest van het Koninkrijk: zo had twee derde van de Brusselse OCMW's regelmatig contact met Bruss'help). Voor de periode na de crisis: bovengenoemde comités streven ernaar de goede betrekkingen met de negentien OCMW's en hun federatie te bestendigen.

De heer Mauro Striano, opdrachtverantwoordelijke bij Bruss'help, verduidelijkt dat de leeftijdsgroepen alleen werden geregistreerd voor de minderjarige bevolking (0-3 jaar, 4-12 jaar en 13-17 jaar).

Hij bevestigt dat de mensen die door het Burgerplatform worden opgevangen, wel degelijk zijn meegerekend in de telling. Het waarschijnlijke misverstand op dit punt vloeit voort uit het onderscheid dat wordt gemaakt tussen enerzijds, de daklozen, en anderzijds, de asielzoekers die door Fedasil worden begeleid en de personen die internationale bescherming genieten en via plaatselijke opvanginitiatieven of de collectieve accommodaties worden opgevangen.

Zoals een volksvertegenwoordiger voorstelde, zou het nuttig zijn bij de Europese Commissie te lobbyen voor een uniforme interpretatie van de situatie van dakloze EU-onderdanen, die niet zo goed geregeld is als die van economisch actieve EU-burgers.

De verslaggever,
Els ROCHETTE

De voorzitter,
Carla DEJONGHE
